LIBER DE BONO VSU CURIAE, COMPENDIO SCRIPTUS PER R.P.F...

Juan : de Jesús María, Ascanio Rivaldi

LIBER
DE BONO VSV CVRIAE,

Compendio ſcriptus

PER R. P. F. IOANNEM A IESV MARIA,

Carmelitam Diſcalceatum Calaguritanum,

Congregationis Sancti Eliæ Præpoſitum Generalem.

ROMAE, Apud Iacobum Maſcardum.
MDCXII.

Superiorum Permiſſu.

Imprimatur, si videbitur Reuerendiss. P. M. Sac. Pal. Apost.

Cæsar Fidelis Vicesg.

Ego Balthasar Ansidæus de mandato Reuerendissimi P. Magistri Sacri Palatij Fr. Ludouici Ystella, legi librum De bono vsu curiæ, compendio scriptum à R. P. Fr. Ioanne à Iesu Maria Carmelita Discalceato, & nihil in eo inueni, quod aut bonis moribus, aut Fidei Catholicæ aduersetur. Die 10. Iunij 1612. Romæ.

Balthasar Ansidæus.

Imprimatur,

Fr. Damianus à Fonſeca Mag. & Socius Reuerendiſsimi P. Fratris Ludouici Yſtella Sacri, & Apoſtolici Palatij Magiſtri Ordinis Prędicatorum.

ILLVST.^{MO} AC REV.^{MO} D.D.

IO. GARSIAE CARDINALI MILLINO.

F. Ioannes à Iesu Maria S.

MVLTIS certè nominibus tibi nuncupari debuit, Card. Illustrissime, libellus hic de bono vsu curiæ à me non tam ex aliorum sententijs, quàm ex propria meditatione cõscriptus. Primùm quidem, quod

ego calamo persequutus fui, tu præclarissimis meritis exhibes, dùm nec purpura, nec populari aura, neque prece, neque pretio à recto ecclesiastici principis statu, bonoq. curiæ te admirantis vsu flexus, inter secundos euentus modestissimè officium exples: vt qui te intuetur, nauem medio in pelago validis ventorum flatibus impulsam, illisisq. fluctibus verberatam, sed iactis anchoris immotam

cernat.

cernat. Mox officio coronidẽ appositurus pietatem, vt mihi sat exploratum est, apprimè colis, dum per grauissimas functiones, quas obis, id inprimis eniteris, vt Dei gloria amplificetur, Ecclesiæ bonum augeatur, animiq. tui salus tuta cõsistat. Denique fausto quodam præsagio Congregationis nostræ protectionem auspicatus es, multiplicique beneficio nos passim deuincis; nihil non moliturus, vt di-

ſciplina noſtra radices altas defigat. Capita tria, tanquam perennes laudum fontes leuiter delibaui, quibus euinco, debuiſſe me, ſcripto huic, & publicis rationibus, & priuatæ gratitudinis cauſa nomen tuum præfigere: quod ſpero equidem, ſcriptoris nebulas luculentiſsimo ſuo ſplendore diſpellet. Munus ergo meum Cardinalis Illuſtriſsime humaniter accipe, ac rem paruam ex grandi voto perpende:

de: legeq. per horas succisiuas, vt quæ breuiter comprehensa hinc excipis, in Reipub. bonum, qua soles pietate, ac prudentia deriues, & alios ad imitationem auctoritate tua planè maxima, exemploq. efficaci permoueas. Clementissimus Deus, ad Ecclesiæ bonum te, Cardinalis Illustrissime, diu seruet incolumem.

LECTORI.

DIGESSI, Lector candide, quæ ad bonũ curiæ vſum pertinere cenſui, quàm breuiter, ac perſpicuè potui: vt exiguo labore poſſis caſtam haurire doctrinam, quæ ad expungenda vitia, parãdasq. virtutes Chriſtianæ curiæ conſentaneas conferat. Scriptum in partes diſcreui tres. Prima modos varios boni vſus curiæ, ſecunda aliquot ad pietatem colendam ſelecta conſilia, tertia internos virtutum actus complectitur. Ne pigeat, vel pauca hæc lectitare, atque recolere: quæ abſque tædio vllo, non legi modò, ſed memoriæ quoque imprimi poſsũt, vt afflante Deo, ad praxim deriuentur. Precor, quàm impensè poſſum, diuinam maieſtatem, tibi proſit labor hic modicus, quem S.R.E. cenſuræ ſubijcio.

INDEX

INDEX.

PARS PRIMA.

De modis boni vſus Curiæ.

Bonus Curiæ vſus quis ſit. cap.1. *pag.*1

Quàm ſit è Repub. bonus Curiæ vſus. cap.2. 4

Quàm ſit rarum Curia bene vti. cap.3. 5

Curia piè vtendum. cap.4. 8

Curia parcè vtendum. cap.5. 10

Curia prudenter vtendum. cap.6 pag. 13

Curia patienter vtendum. cap.7. pag. 15

Curia comiter vtendum. cap.8. pag. 17

Curia leniter vtendum. cap 9. 19

Curia modeſtè vtendum. cap. 10 pag. 22

Curia

Curia non superbè, vel ambitiosè vtendum. cap.11. 24
Curia castè vtendum. cap. 12. pag. 26
Curia frugaliter vtendum. cap.13. 28
Curia non inuidè vtendum. cap.14. 30
Curia sine detractione vtendum. cap.15. 32
Curia non captiosè vtendum. cap.16. 35
Curia non auarè vtendum. cap.17. 37
Curia non otiosè vtendum. cap.18. 39
Curia fideliter vtendum. cap.19 pag. 41
Curia sine adulatione vtendum. cap.20. 43
Curia sine susurro vtendum. cap.21. 45
Curia sine affectatione gratiæ

utendum. cap. 22. 46
Curia sine factionibus utendum. cap. 23. 49
Curia non curiosè utendum. cap. 24. 52
Curia non profanè utendum. cap. 25. 54
Curia non superstitiosè utendum. cap. 26. 57
Curia non scurriliter utendum. cap. 27. 59
Curia non verbosè utendum. cap. 28. 60
Curia veraciter utendum. cap. 29. 63
Curia sine nouis inuentis utendum. cap. 30. 65
Curia non diu utendum. cap. 31. pag. 66

PARS

PARS SECVNDA.

De Consilijs ad vitam piè instituendam.

Consilium I. De proponendo pietatis scopo. 69

Consilium II. De Sacramentorum vsu. 72

Consilium III. De orationis studio. 75

Consilium IV. De præsentia Dei. 77

Consilium V. De Virtutum actibus internis. 80

Consilium VI. De Virtutum actibus externis. 83

Consilium VII. De mortificatione. 85

Consilium VIII. De pia lectione. 88

Consilium IX. De eleemosyna. pag. 90

Consilium X. De spirituali magistro. 93
Consilium XI. De spiritualibus exercitijs. 95
Præfatio in tertiam partem. 96

PARS TERTIA.

De Virtutum actibus internis.

ACtus Fidei. cap.1. 98
Actus Spei. cap.2. 99
Actus amoris Dei. cap.3. 101
Actus amoris proximi. cap. 4. pag. 103
Actus contritionis. cap.5. 104
Actus Humilitatis. cap.6. 105
Actus Mansuetudinis. cap. 7. pag. 107
Actus Abstinentiæ. cap.8. 108
Actus Castitatis. cap.9. 109
Actus Patientiæ. cap.10. 111
Actus Gratitudinis. cap.11. 112

Actus Magnanimitatis. cap. 12.
pag. 115
Actus Perseuerantiæ. cap. 13.
pag. 117
Meditatio de agone mortis.
cap. 14. 118

PARS

PARS PRIMA DE MODIS BONI VSVS CVRIAE.

Bonus Curiæ vſus quis ſit. Cap. I.

BONVS Curiæ vſus is eſt, qui legitimus, ſcilicet, qui legi harmonicè conſentit. Lex autem cùm ſit multiplex, diuina primum, mox humana ſpectanda, vt aulicus ad ius lege vtraque præſcriptum, tanquam ad rectam lineam actus exigat ſuos, validèq. propulſet quicquid lege interdictum eſt. Quod ſanè præſtabit, ſi affe-

ctum repurget, verba trutinet actus circumspectè obeat, appositè ad curiam, vel aulam in qua versari constituit. Res non oscitanter accipienda, cùm per se honesta sit, pariatq. bona quamplurima, quæ mortales suauiter afficiunt, ac seruet tutam inter discrimina conscientiam, quod hominem Christianum, idoneumq. æternæ salutis æstimatorem præsertim vrgebit. Profectò nemo sat mentis compos aliquod vitæ institutum, nisi præmeditatus aggreditur: & quidnam sit, quid honesti, vel commodi referre possit, accuratè perdiscit. Quocirca mirum est, plerosq. curiæ sectatores, neque nosse instituti sui rationem, neque quid inde boni proueniat, velle dispicere. Erunt fortasse permulti, qui

curię ſinus, angulos, flexus, ac reflexus explorent, ſibique videantur omnia percallere, ac derideant alios, quibus curia Cretẽſis labyrinthus eſt, quem ſic deſcripſit ille:

Vt quondam Creta fertur labyrinthus in alta,
Parietibus textum cęcis, iter, ancipitemq.
Mille vijs habuiſſe dolum, qua ſigna ſequendi
Falleret indeprehenſus, & irremeabilis error.

Hæc alijs incognita ſibi iam perſpecta non pauci iactabunt, cùm tamen Chriſtianum curiæ vſum vix norint, quem penitùs noſſe debuiſſent.

Quàm sit è Repub. bonus curiæ vsus. Cap. I.

CVria pars regni lectissima, & flos nobilitatis, litteraturæ, ac industriæ pulcherrimus est. Quocirca bonus curiæ vsus inter potissima Reip. bona recensendus, quippe qui ad precipuam Reip. partem expoliendam, perficiendamq. pertineat. Sanè qui perspicacitate ingenij, generis claritate, opibus, ac potentia excellunt, ad curiam æquè ac mercatores ad nundinas, mira celebritate concurrunt: qui si ad legis normam, conatus suos metiri assuescant, salus publica multis quasi propugnaculis astruitur, secùs multis agminibus hostium infestatur. Nimi-

mirùm quò ſubtilius ingenium, opulentia, potentiaq. amplior, eò, ſi exorbitet, Reip. oppugnatio acrior, & ruina funeſtior eſt. Non abs re pius contemplator hoc loco vim lachrymarum effundat, cùm pateat eſſe non paucos, qui Reip. munimenta eſſę poſſent, & tamen abuſu curiæ nihil grande moliuntur, ſed ſalutis publicę quaſi arcē euerſunt, obijciuntq. pijs oculis ferale ſpectaculum, quale olim in excidio Hieroſolymæ, *Quando luxit antemurale, & murus pariter diſſipatus eſt.* Thre. 2

Quàm ſit rarum curia benè vti. Cap. III.

CVria meliores ſolet recipere, quàm efficere: accedit enim iuuentus ingenua, natali-

bus in vrbibus piè, ac liberaliter instituta, pauloq. post delibatis vitiorum irritamentis illecta malitiæ plurimùm haurit, neque spicula exitialia palatino melle delibuta perhorrescit. Pietas languet, prior disciplina dediscitur, & praxis quædam argutijs, captionibusq. ad aucupandos honores, & congerendas opes intenta succedit. Congruit altiore quodam sensu poëticum illud:

Pro molli viola, & pro purpureo narcisso,
Carduus, & spinis surgit paliurus acutis.

Contagium est, quod licenter serpit, vt raró è plurimis paucos inuenias, quos curia minimè corruperit. Etenim quicquid de vitijs alijs in callos durescentibus asseratur, qui inter

aulicos

ulicos pietatem colere viden-
ur, paßim conqueruntur, se
velut in captiuitatem abductos
nimis dura seruitute torqueri,
vix vno vel altero, sat interca-
ato suspirio in cœlum cor at-
tollere, totos se Oceani cuius-
dam procellis obrui, paßionum
indomitarum motibus concuti,
præcipites ad mundi oblecta-
menta ferri. Nolo autem alios
huius veritatis assertores acci-
re, quando ipsi sponte testes
accedunt. Ergo iaculis in curia
confertim ingruentibus, quem-
admodum in prælio, plumbeo
nimbo è fistulis exploso non læ-
di, perquàm rarum est: optan-
dumq. vt curia tales dimittat,
quales admisit, tametsi non
omnibus integritatis numeris
absolutos. Quòd si quis melior
euaserit, porrò virorum illu-

ſtrium catalogo adſcribendus eſt.

Curia piè vtendum. Cap. IV.

NOcet grauiter pietatis obliuio, vt liquidò perſpicitur, ſi aulicos duos vnum è florentiſſima aliqua Christiana curia, alterum è media Sinarum regia petas, & vtriuſque ſtudia, conatus, actus ad bilancem expendas. Profectò ſi Chriſtianos aulicos plurimos roges, quorſum curiã petant, vel frequentent, veroſimile videtur, te interrogationibus iteratis nihil aliud expreſſurum, quàm quod Sina ethnicus reſponderet; ſe videlicet curiæ aſſueſcere, vt à principibus opes, honoresq. recipiant, neque ſe ad labores, quos ſuſcipiunt, vllo cæleſtis

regni

regni ſtimulo excitari, ſi vera fateri debeant. Cui ſanè veritati fides facilè habebitur, ſi cõtemplemur, quàm ipſi lentè afficiantur, vbi aſque mercede ſolo pietatis intuitu negotia gerenda ſuccurrunt. Si ergo Chriſtianus aulicus ſola tẽporalia bona in curia molitur, quo ex capite ab ethnico differt? Adeò ne deformis ſit, qui Chriſtum nouit, vt ab ethnico, quod ad mores attinet, ęgrè poſſit diſcerni? Minimè mirandum, ſi teterrimis vitijs fœdetur, qui parùm piè vitam inſtituit. Etenim meditatio hæc, ſi aulicus prudenter agat, id ſaltem efficiet, vt ſe introſpiciat ipſum, aperteq. dignoſcat, ſe Chriſto iudici neglectæ pietatis excuſationem non poſſe prætexere, dum conſcientia teſte, ethnico

alicui iuriſconſulto verborum venditori, fluxarum diuitiarum, & honorum exquiſitori non antefertur. Opto autem, ne ſui cognitio ieiuna ſit, ſed affectum excitet, vt omnino ſtatuat, velle ſe, quicquid agat, in Dei gloriã referre, officiumq. quo fungitur ita demũ explere, vt opes, & honores, quibus ad vitã ducendam indiget, Chriſtiano ſenſu ad animæ ſalutem dirigat, ſerioq. decernat, nihil prorſus admittere, quantumuis honorificum, & ſplendidum, quod cum diuina lege non aptè cohæreat. Conſilium hoc, in dies ſingulos ſummo mane recolendum.

Curia parcè vtendum. Cap. V.

APoſtoli ſenſui congruunt, *qui vtuntur hoc mundo,*

tanquam non vtantur: quod quàm ſit rationi conſentaneũ, efficaciſſima ratio ab ipſo Apoſtolo ſubiecta peruincit his verbis: *Præterit enim figura huius mundi*. 1.Cor.7

Porrò amentiæ argumentum eſt, vmbram fugaciſſimam inſequi, nedum velle apprehendere. Inſanum eſt, rotæ, quæ ſemper vertitur, inſidere velle. Quid ergo opinandum de ijs, qui adeò ſe curiæ pelago immergunt, ac ſi eſſent perenniter victuri, omniq. bono in re omnium inconſtantiſſima tranquillè fruituri? Profectò error hic homine Chriſtiano indignus videtur: quomodò enim ad curiam cæleſtẽ feſtinet, qui mentem humi defigit, & incredibili ſollicitudine caduca bona venatur? Quòd ſi cæleſtia bo-

na, quæ non cernuntur, ſegniter moueant, cur aulicus non conſideret, neque pij, neque cordati viri eſſe, rei multis, & mæſtis caſibus obnoxiæ ſtudio auidè ſeipſum addicere, & perſeueranter inſiſtere? Non fidendum cœptis apparenter fauſtis: Abſalonē quippe ad tubæ clan-
2. Reg. 18. gorem ab vniuerſo Iſraele ſtipatum ira Dei capillorum laqueo è quercu ſuſpendit, lætaq. principia penè contiguum funus excepit. Quid non lætum
Eſth. 7. ab Aſſuero potentiſſimo Perſarum rege Aman ſperaſſet? & tamen è toro regij conuiuij, vbi fuerat honorificentiſſimè acceptus, ad patibulum probroſè pertrahitur. Sanè permultos Abſaloni, & Amano ſimiles curia intemperanter vtentes, ſcopulis illiſos, ætas quoque noſtra

palàm oſtentat. Curiæ voluptas non abſimilis eſt generoſo vino, quod, ſi ſobriè hauriatur, prodeſt, ſi immoderatè, & corpori nocet,& menti, cuius iudicium intercipit. Parcè ergo curia vtendum eſt.

Curia prudenter vtendum. Cap. VI.

CVria prudenter vti dicendus, qui appoſitè ad finem vtitur, iuxta dotes animi, quibus pollet: prudentia quippe in eo potiſſimùm verſatur, vt apta fini media præſcribat. Aulicus ergo ijs duntaxat manum admoueat, quibus explendis, pro ingenio, ſcientia, & induſtria, idoneus eſt: neque audacter ea tentet, quæ nequit abſoluere. In ijs autem, quæ pro

captu ſuo idoneè præſtare poteſt, ne metam excedat: ſed obſeruet quouſque pertingendum ſit, vt tantundem ſtudij, operęve collocet, quantum ad metam attingendam ſat eſſe cenſuerit. Eſt à ſecretis, eſt cauſarum auditor, eſt iudex, ſatagitq. ijs officijs honeſtè perfungi, vt ad vitam decenter agendam, redditus annuos demum acquirat. Ne ſinat ergo ſe auri ſplendore capi, vt abſque modo locupletari pertendat: quid enim ſtultius, quàm procurrere, vbi ad locum quieti deſtinatum velox curſor acceſſit? Et quidem prudentiam hanc lux naturalis cōmendat: ceterū altior eſt Chriſtiana prudentia in primis retinenda, quæ apertè docet, niſi addatur cupiditati modus, viā cæleſti regno intercludi: quo-

modò enim per viã sublimem, arctam, confragosam, vir oneratus immoderatis ponderibus ascendet? Grauia onera detrectanda, vel excutienda sunt ab aulico, qui salutis æternæ viam carpere constituit, quæ iustorum prudentia est.

Curia patienter vtendum. *Cap. VII.*

NVllus omnino ager vrticarum, & tribulorum, ac curia mœroris, & grauium affectionum ferax est. Repulsæ, spes crebrò frustrata ceterorum promotio cum dedecore proprio; negotiorum dilatio, vel infesta expeditio, successusque varij votis aduersi quasi totidẽ horrentia spineta videntur, quibus animi punguntur, ac lace-

rantur. Quid verò ſubtexam de curis innumeris, quæ cor lancinant, atque peruellunt? Quoties noctes ducũtur inſomnes, dum cor ſollicitudine nimia palpitat, atque ſubſultat? Porrò anxietas hæc adeò ſolet ingraueſcere, vt viros quoque illuſtres exanimet, quòd principum fortaſſe audientia, non ita grata contigerit. Cùm ergo curia tot vepres, ſentesve refundat, neque animus poſſit læſionis ſenſu carere, appoſitum conſilium erit, vt ſe patientiæ clypeo contegat, quo immiſſos aculeos excipiat, vel etiam retundat. Conſideret nullum eſſe vitæ, vel togatæ, vel armatæ inſtitutum, quod aduerſis caſibus non infeſtetur; exemplarq. noſtrum Chriſtum intueatur, in quem Hieroſolymorum curia

tan-

tanquam phrenitide correpta insaniuit; enitaturq. inculpatè pati.

— *Hic murus abeneus esto.*

Curia comiter vtendum.
Cap. VIII.

PRodest maximè ad omne genus hominum sibi conciliandum comitas, quæ in agendo suauitas quædam est, qua aulicus omnium suffragijs, & sibi, & alijs vtile, ac delectabile bonum acquirit, vt ei congruat celebratum illud:

Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci.

Si enim commendatur, qui alijs vtilitatem, & voluptatẽ affert, cur non, qui & alijs, & sibi? At comitas non confert modò ad excitandum, sed ad conseruan-

dum quoque aliorum erga nos affectum, quæ certè secunda non minor, quàm prima laus est, iuxta illud:

Non minor est virtus, quàm quęrere, parta tueri:
Casus inest illic, hìc erit artis opus.

Etenim doctrina hęc ciuilis admodùm est, quæ & candidatis ethnicis, honorum & opum postulatoribus placuit:ceterùm aulicus Christianus ita eam debet moderari, vt affectationem ethnicis vsitatã excludat. Quocirca cauendum, ne in muliebres modos degeneret, sed absque asperitate, ac duritia, virili sinceritate temperetur: quã ad libram gestus, & verba perpendenda. Grauitas, quæ comitati permista in principibus laudi vertitur, in aulicis parcè

laudatur: modicè tamen adhibita non videtur carpi debere.

Curia leniter vtendum.
Cap. IX.

LEnis vſus idem ac mitis eſt, qui in eo potiſsimùm verſatur, vt iram comprimat, externèq. nulla perturbati animi ſigna, ſed tranquillum vultum exhibeat. Qui profectò adeò eſt ad animos permulcendos efficax, & ad negotia gerenda opportunus, vt quantũuis prolixo ſermone ſatis exprimi nequeat. Habet ſanè vir mitis vim quandam animorum victricem, qui duriora ſaxis corda concedunt: creberrima quippe experimenta conuincunt, manſuetudine ferociam ipſam leniri, et quod intumeſcente mari, &

ad mollem littoris arenam se se remittente, cum voluptate cernimus, hoc in homine, qui excanduit, in alium mitem incurrente miremur, vbi hominis ingenium ira posita quiescit. Nimirum, vt morum asperitas hominis ingenio displicet, ita lenitas placet, atque dulcescit. Hinc credo equidem, negotiorum gestores, dum virum mitem conueniunt, ei hærere, ab eo nunquam recedere peroptant, cùm è contrario iracundum hominem exhorreant, atque refugiant. Naturæ nempe ductu res asperas, aculeatasq, attingere formidamus; molles, tenerasvè non absque voluptate contrectare consueuimus. Verũ aliquid natura sublimius pius aulicus debet eniti, qui Christũ veneratur. Sanè Chri-

ſtus, quod Auguſtinus obſeruauit, *Domuit orbem non ferro, ſed ligno*, quaſi luculentius diceret, à Chriſto prædura mortalium pectora domituro electum fuiſſe modum quendam agendi non ferro armatum, ſed manſuetudine mollitum, atque ita demum regnaſſe, quod iuxta lxx. interpretum verſionem diuinus Pſaltes cecinit in hæc verba; In Pſal. 54.

Regnauit à ligno Deus.

Si ergo animorum conditor animis imperaturus expedire cenſuit, vt non ferro cæderet, ſed cæſus, & ligno affixus miteſceret; certò ſibi aulicus perſuadeat, ſe aliorũ animos, quò velit, flexurum; dulciſſimoque imperio alijs dominaturum, ſi exemplo Chriſti mitis eſſe conſueuerit.

Curia modeſtè vtendum. Cap. X.

AVlicis peropportuna eſt cultura modeſtiæ, dum inter æquales agunt, ſed dum principes conueniunt, eſt apprimè neceſſaria; ijs verò potiſſimùm, qui familiariter admittuntur, qui principum humanitate abuti ſolent; donec à tædio affectis repelluntur. Quocirca bonus aulicus, ne tunc quidem modeſtiæ obliuiſci debet, cùm ſingularia amoris ſigna deprehendit: quinetiam tunc minus decet audere: tantùm abeſt, vt decorum ſit importunis, aut immoderatis petitionibus ſatis liberales principum animos premere, quod à nonnullis tentari ſolet, vbi læ-

tos principes intuentur. Ceterum grauiter errant: Licentia quippe, non audacia tantùm, plerosq. deiecit. Accedit huc iniqua rerum æſtimatio, dum importunus poſtulator fidẽtiùs, quàm par ſit, res parùm decoras, vel interuentu gratia valentium extorquere contendit: vt Adonias, qui Bethſabeam Salomonis matrẽ precatus eſt, Abiſag Sunamitidem nuptui ſibi tradi, à Rege Salomone peteret: cui Salomon; 3. Reg. 2.

Quare poſtulas Abiſag Sunamitidem Adonię?

Poſtula ei & regnum. Et paulo poſt:

Viuit Dominus, quia hodie occidetur Adonias.

Hic exitus intemperantis aulici eſt. oportet ergo affectui imperare, & tam in poſtulatis,

quàm in ſermone, & vultu, cæteriſq. omnibus, coram principibus modeſtiſſimè verſari.

Curia non ſuperbè, vel ambitioſè vtendum. Cap. XI.

SVperbiæ vitium curiæ familiare eſt, vbi quiſque in altiora conſcendere, merita ſua cum aliorum meritis conferre, ac fortaſſe anteferre contendit. Quapropter animi demiſſio, quaſi præſentaneum tanti mali remedium exquirenda eſt, vt neque actu, nequè verbo quis aliјs videri certet, quod re vera non eſt, non doctior, non prudentior, non ſanctior. Tantum quippe abeſt, vt ijs artibus claritas nominis paretur, vt ea potius ſit trita ſucceſſuri dedecoris via, quàm pleriq. aliud affe-

ctantes emensi sunt. Porrò & ad mortalem quoque vitam pertinet oraculum illud: *Qui se exaltat humiliabitur*. Nam præter antiquas tragœdias, ætate quoque nostra, curia ipsa nonnullos parùm humiles explosit. Superbia enim capitalis diuinæ gloriæ inimica, & maiestatis ipsius infinitæ contemptrix est, cui proinde rependitur vltio illa: *Qui contemnunt me, erunt ignobiles*. Oporteret profectò superbos, honorum ambitores fide ipsa, quam profitentur, vrgere. Si enim alijs præponi gestiunt, quid cogitant? quanam ratione consultant? Christus palàm commendauit postremos accubitus, tanquam gradus, quibus in primos ascenditur. Si ergo hęc parandi splendoris via Christo assertore creditur, quo-

Luc. 14

1. Reg. 2.

modò in primas ſedes validis conatibus, vaniſq. propriorum meritorum encomijs feruntur? Incaſſum ſeipſos curis, & laboribus conficiunt, vel enim non efferuntur quò cupiunt, vel elati deturbantur, vt verum probetur effatum illud: *Sedes ſuperborum deſtruxit Deus, & ſedere fecit mites pro eis*. At humiles, & mites, tametſi ſyluas, & dumeta pererrent, ad honores ampliſſimos euocantur, ſicut ſcriptum eſt: *Depoſt fœtantes accepit eum, paſcere Iacob ſeruum ſuum, & Iſrael hæreditatem ſuam*.

Eccl. 10

Pſal. 77

Curia caſtè vtendum. *Cap. XII.*

SOrdet Deo, ſordet & curiæ aulicus intemperans, ſequè

proinde ijs honoribus, & premijs, quæ conquirit, reddit ineptum: neque enim credi poteſt, hominem libidinoſum fore negotijs gerēdis idoneum: tantùm abeſt, vt ad præfecturam cenſeatur eligendus, qui ea infami nota fœdatur. Iam verò peiùs audiret, qui principum auribus aliquid impurum ſuggeret, non abſimilis proceribus Aegypti, qui Saram Pharaoni à forma commendarunt, ſicut ſcriptum eſt: *Laudauerunt eam apud illum: & ſublata eſt mulier in domum Pharaonis*. Abſit à Chriſtianis aulicis impudentia, & labes, quæ vix vnquam abſtergitur. Conſcientiæ primùm, deinde nomini conſulant ſuo, & impuritatis occaſiones perquàm ſedulò vitent. Corpus vegetum ſtudio, labore, ieiunio Gen.12

eneruandum, ne animus ſordidæ voluptatis illecebra captus intereat. Taurus iugo minimè aſſuetus virentia prata licenter oberrat, neque cogitat ſe paſci ad ſecurim. Securior eſt bos laſſus, & addictus aratro. Ergo aulicus æternæ ſalutis memor iugum Chriſti ſubeat, & inferorum tormenta formidet.

Curia frugaliter vtendum. *Cap. XIII.*

BIfariam in hoc genere peccari poſſet, & quotidiano cibi, potusq. exceſſu; & fortuito, frequentiq. conuiuio nimis lauto, ac ſumptuoſo. Suppetit occaſio multiplex, vbi aulicus, vel domi, vel foris irritatur, vt abutatur menſa ad voluptatem, qua mentem hebetat,& corpus

obtundit. Finitimum veneri vitium, quin & illius origo est, similisq. infamiæ gestat inscriptum. Homo quippe satur, & penè temulentus, cuius, vt Apostoli verbis vtar, *Deus venter est*, neque diuino cultui, neque Reip. vsui, neque sibi ipsi putatur idoneus. Nemo illum amicitia dignatur sua, nemo ad consilium accersit, nemo illi secreta credit, nemo ei quicquam agendum committit: & quasi mentis impos, à viris cordatis respuitur, atque contemnitur. Ergo temperanter agendum, præscribendusq. mensæ modus, quo ita corpus alatur, vt animus minimè grauetur, sed capite libero, inter epulas quoque medias de rebus propositis possit ferre iudicium.

Philip. 3.

Curia non inuidè vtendum. Cap. XIV.

FRequens nunc prouiſa, nunc inopinata curiæ proſperitas aulicos malè vexat. Secundus vnius hominis euentus permultos alios eiuſdem boni cupidos, tãquàm iaculum fatale percellit. Aegrè quippe fertur, vt qui ante dies paucos æqualis erat, nunc ob altiorem dignitatem demiſſius honorandus ſit ab eiuſdem honoris riualibus, mæſtis, & ſpe deiectis. Ex hac graui animi affectione oritur multiplex malum, ſed illud creberrimum, vt aulicus ea peſte tactus difficulter admodùm de alijs honorificè loquatur. Quin etiam eò procurrit affectio, vt quæ in alijs planè grandia vi-

dētur, tenuiter probet, aut etiā ita diſputet, vt opinio de aliorum meritis cōcepta decreſcat. Semper ſcilicet pungitur, ſatagitq. alios deprimere, ingloriosq. arguere, ne nomen ſibi inuiſum celebretur. Chriſti charitas huius veneni antidotum eſt: quocirca Chriſtianus aulicus aliorum merita æſtimare, laudibus efferre, imò & augere debet, ſi officium velit explere. Conſideret nequicquàm ſe torqueri aliena claritate, quam nequit obnubilare, nedum extinguere: ſeq. ipſum infeliciorem fieri, quò dolor alieno bono excitatus acerbior eſt: Satiusq. eſſe diuinam prouidentiam venerari, velleq. omninò quod à Deo conſtitutum eſt. Quod ſi diuinis rationibus non cedit animus liuore tabeſcens,

parcat ſibi ſaltem ipſi, ne tam diris vulneribus ſaucietur. Cōſulat ſaltem exiſtimationi ſuæ, quæ in diſcrimen adducitur, quoties ſigna prodit inuidētiæ, quæ diu celari nequit. Ne ſe præcipitet more Satraparum illorum qui Danielis gloriam ferre non valentes, à Rege Dario ſententiam mortis extorſerunt, qua demum ipſi capti ſunt.

Dan. 6.

Curia ſine detractione vtendum. Cap. XV.

NIhil in curia frequentius, quam detractio modò tecta, modò detecta, quæ parùm pijs aulicis incredibilem voluptatem ingenerat. Vitium eſt infame, arguitq. animum minimè generoſum, qui ſibi temperare neſciat. Omnia peruerſè

inter-

interpretatur, omnes etiam inculpatos vellicat, adeoq. dulcescit, vt lingua illicitæ suauitati assueta vix vnquam, nisi ad reprehensionem soluatur. Profectò aulicus hoc contagio infectus diuini iudicij immemor est: Si enim meminisset, quæ, & qualia ei obijcienda sint, fieret ipse in alios clemẽtior, vt Christus animorum cognitor ei mitesceret. Sanè verissimum est illud: *Filij hominum, dentes eorum arma, & sagittę, & lingua eorum gladius acutus.* quemadmodum enim sagittis, & gladijs corpus perfoditur, atque discerpitur, ita bonum nomen linguis mordacibus deteritur, atque disijcitur. Ceterùm non impune ferent, vt è psalte diuino liquet, qui cùm orasset liberari se à labijs iniquis, & à lin- Ps. 56.

gua doloſa, rogaſſetq. ecquid pœnæ detractoribus rependeretur, reſpondit: *Sagittæ potentis acutę cum carbonibus deſolatorijs*. Ergo linguarum ſagittæ ſagittis omnipotentis retundũtur, & conatus obſcurandi aliorum claritatem inferorum carbonibus planè deſolatorijs plectetur, quo nihil calamitioſius excogitari valet. Miror certè linguæ licentiam, præſertim vbi in homine verboſè agente deſideratur bonum conſcientiæ teſtimonium. Saluberrimum conſilium eſt de proximis honorificentius loqui, obtrectatoribus obſiſtere, omnesq. liberaliter commendare, atque tueri.

Curia non captiosè vtendum. Cap. XVI.

INter vitia, quæ palatinos infestant, captiosum agendi genus est, quo viros bonos seducere, & tanquam simplices auiculas in laqueum adigere certant. Sic sanè aulici Saul, ab inuido rege inducti Dauidem vrgebant his verbis: *Ecce places regi, & omnes serui eius diligunt te. Nunc ergo esto gener regis.* 1. Reg. 18. Optabat Saul stimulis inuidentiæ incitatus Dauidem de medio tollere, submisitq. aulicos, qui monerent, regis filiam ei nuptui tradendam, si se dignum eo coniugio gereret, non opibus, aut spolijs, sed cæde cētum Philistæorum, vt liquet ex verbis illis: *Non habet Rex spolia*

necesse, nisi tantùm centum prę-putia Philistinorum, vt fiat vltio de inimicis regis. Hic sermo leniter, ac syncerè decurrere videtur; verùm quàm esset captiosus ex eo patet, quod non tendebatur laqueus Philistæis, sed ipsi Dauidi; iuxta proxima sacri textus verba: *Porrò Saul cogitabat tradere Dauid in manus Philistinorum*. Non rarò aulicus grauiter affectus inducit, quem maximè odit, ad res in speciem præclaras, eo scilicet scopo, vt in discrimen vitæ, vel honoris hominem inuisum impellat. At in caput suum insidias parat, Deo malis artibus vicem reddente: ereptiq. innoxij celebrant sacrum illud: *Salutem ex inimicis nostris*. Luc. 1

Curia non auarè vtendum. *Cap. XVII.*

AVlici auro ſtudentes Reip. hoſtes appellandi ſunt. Nimis emungunt, ſanguinemq. proindè eliciunt, quod ferale ſpectaculum eſt. Profectò qui immoderatè in curia diteſcere nititur, ferus venator videtur, omnibus exoſus, & formidabilis efficitur, eiuſq. mors ſummis votis expetitur, quod neminem latere poteſt. Officit ſibi altè infixa radice omniũ malorum, quæ eſt cupiditas: Officit Reip. cuius munia parùm fideliter obit priuati lucri turpiſſimo intuitu: Officit proximis, quorum ſanguinem exorbet. Nequè temerè ſperandum corraſa pecunia diu feliciter vſurum,

quem auaritia ſemel excæcauit: vulgò quippe ſordidè viuit auarus, & aurum rapina, vel fraude malè congeſtum interuertitur. Viuit anxius homo cupidus, timet ſibi, frui non audet; & tamen vt locupletior euadat, ſe ſe peccatorum pelago cæcus immergit. Nimirum cupiditas ea eſt, quam teſte Apoſtolo: *Quidam appetentes errauerunt à fide.* Si autem Catholicæ fidei lumen extinguit, quæ criminum monſtra non generet? Hæret aurum cordi, apprimitur, illabitur, vt rarò cupidus homo reſipiſcat vel morti proximus. Ergo tempus anteuertendum, gliſcentiq. auaritiæ robur atterendum eſt; & ex officijs ſibi creditis aulicus id dũtaxat debet requirere, quod ęquitas, pietaſq. refundit.

1. Tim. 6.

Curia non otiosè vtendum. *Cap.* XVIII.

VIx dici queat, quàm sint sui impotes aulici otiosi, quàm inertes, garruli, detracto-es, inconstantes, ignaui, alio-umq. vitiorum notis resperſi. Terra ferax eſt; at cùm deſit ultura, pro tritico, & hordeo, arduos, loliumq. progignit. atio, experientiaq. rem con-irmant: cùm enim ſtudio nulli oneſto ſe ipſos deſtinent, inge-ium perſpicax, nobilitas, opes malorùm grauium inſtrumē-a vertuntur, ipſiq. modos mul-os abutendi tempore excogi-ant, & alios benè inſtitutos ad ia oblectamenta demulcent. imendum eſt: nam ſuppetit is ſaturitas, & accedit otium,

quæ

Ezech. 16.

quæ fuere duo Sodomorum peccata tremendo incendio punita. Ergo aulicus quisq. sic vitam instituat, vt minimè vacet, sed pro statu suo vel litterarijs, vel militaribus, vel pijs exercitijs tempus impendat, euadatq. in dies se ipso melior, Deo gratior, Reip. & proximis vtilior. Ne torpeat, vel opus procrastinet: fiet enim quotidiè ineptior, & irrisione dignior. Et quidem, si alia capita torporem non excutiunt, consideret saltem mortalium sedulitatem, qua opes caducas coagmentant, & tantundem operę pro sapientia paranda, & quod nobilius est, pro sempiterno regno pijs exercitijs nanciscendo ponat, quantùm laboris illi pro fluxis bonis exantlant.

Curia

Curia fideliter vtendum.
Cap. XIX.

AD boni aulici partes facilè pertinet ſpectata in negotijs gerendis, in ſecreto ſeruando, in ratione reddenda, & vniuersè in rebus ſibi creditis fides. Qui enim fidem fallit, non curia modò, ſed hominum ſocietate cenſetur indignus: quem ne ipſi quidem ethnici milites, vel mercatores ad ſua pacta reciperent: pugnat enim cum naturali ratione fidei violatio, quæ aditum ad fœdera, ad promiſſa, ad contractuſq. omnes intercludit. Porrò fallentes datam fidem è ſublimi quouis curiæ loco, cum dedecore ſummo deturbantur, neque locus pœnitentiæ ſupereſt

apud

apud mortales principes, qui dementię genus ducunt, ei fidere à quo semel decepti sunt, quod exempla vulgatissima conuincunt. Si ergò temeratæ fidei culpa per se adeò deformis, adeò mortalibus odiosa, adeò ludibrio exposita est; profectò suæ salutis, & honoris cõtemptoré oportet esse aulicum, qui se fidissimum probare non certat. Expedit ad virtutis huius culturam circumspectè agere, asseruare scripta, moderatè polliceri, conuentionisq. reddendæ tempus potiùs præuenire, quàm differre, & pro explendo promisso, secreti iure, alijsq. similibus, & rei familiaris, & commoditatis pati iacturam.

Curia ſine adulatione vtendum. Cap. X X.

ADulatio ſaccharum aulicorum eſt, quod teritur, & negotijs quaſi dapibus inſpergitur. Nimirum mortales proni ſunt ad eos hyperbolicè, aut ſimulatè laudandos, à quibus opes, vel honores requirunt: eoq. promptiùs laudes exaggerant, & agglomerant, quò ſibi certius eſt, abſque faſtidio accipi molliter irrepere, interdumq. vel mendacia ipſa graphicè picta placere. Ceterùm quicquid fragilitas excuſet, exploratum eſt, aſſentationem vitium eſſe abiectiſſimum, quod viros ingenuos minimè decet: neque credendum eo artificio vera vlla bona poſſe pa-

rari.

rari. Quin verò credendum, mala ingentia inde prodire, prę-ſertim vbi principibus Reip. ſta-tus pro perturbato tranquillus, pro ſterili fœlix coloratur: nam quæ aſſentatio principis ſolius perſonam afficit leuior eſt, ta-metſi, & hæc malè accepta gra-uiſſimè lædat. Cuius rei argu-mēto eſt tragica mors Herodis, cùm trabeato, pro tribunali ſe-denti, & concionanti Tyrij, & Sydonij adularentur in hęc ver-

Act. 6.

ba: *Dei voces, & non hominis*. Intumuit ipſe diuinitatis ima-gine, moxq. horrendo ſupplicio perēptus eſt, vt liquet ex adie-ctis ſacri textus verbis: *Confe-ſtim autem percuſſit eum Ange-lus Domini, eo quòd non dediſſet honorem Deo, & conſumptus à vermibus expirauit*. Pruritū adu-lationis aures caſtę non ferunt.

Curia sine susurro vtendum. *Cap.* XXI.

SVsurrus discordiæ sator, & Reip. impugnator est: quod 'tinam pro rei grauitate per-'enderent, qui ad principum ubicula penetrant, timores, ac ıspiciones excitant, & concor-es ad infausta diuortia perpel-ınt. Funestius malũ est, quàm t scripto breui exprimi possit. 'urpe quidem vitium vel mili-bus transfugis, malèq. mulcta-s: quid autem de aulicis nullo imulo punctis, sed spontanea alitia peccãtibus sentiendum? onquestus est Dauid, quòd ıiusmodi hominibus Saul au-s præberet attentas, in hunc odum: *Quare audis verba minum loquentiũ, Dauid quę-* 1. Reg. 24.

rit ma-

rit malum aduersum te? Perantiqua scilicet pestis est; qua sublata sedantur animi vti scriptum est: *Cùm defuerint ligna, extinguetur ignis, & susurrone subtracto iurgia conquiescunt*. Caueat ergo aulicus ne sit lignum aridum, ignis discordiæ pabulum, sed quoad poterit incendio materiam subtrahat, diuinæ charitatis legi obtẽperet, pacem alat, nuncia allata, atque relata piè interpretetur. Quod si prestiterit, omnino speret, se peramplam mercedem à Deo pacis auctore recepturum.

Prou. 26.

Curia sine affectatione gratia vtendum. Cap. XXII.

NIhil in aula, curiave æquè pretiosum, ac principum gratia ab aulicis æstimari solet.

Pro hac paranda, vel augenda nihil non mortales attentant, vt optandum ſit, tantundem laboris pro gratia diuinæ maieſtatis hauriant, quod eſt votum planè mirabile. Ceterùm quàm ſit fragilis, inconſtans, caſibus obnoxia hæc hominum gratia, quotidianæ mutationes euincunt. Porrò gratia hæc multo labore parta, vas vitreum eſt, quod ictu leui perfringitur: vt poſt annos plurimos videamus pleroſq. gratiæ mercatores, ex ampliſſimis aulis depulſos, quia vno, vel altero verbo à principis ſententia diſcreparunt, vel quia lentè in ſententiam conceſſerunt: quo quid infelicius? Verùm licet à gratia non excidant, maior eſt conſeruationis labor, quam fructus: quid enim ſperetur ab ijs, in quibus, vt ce-

cinit diuinus vates, *Non est salus.* Id autem boni, quod subest, ipso temporis decursu conflaccescit, vt hominum gratiæ aptè consonet illud quod de forma quidam scriptor asseruit:

Forma bonũ fragile est, quantumq. accedit ad annos,
Fit minor, & spatio carpitur ipsa suo.

Si ergo mortalium gratia sterilis est, neque salutis ferax, neque eodem tenore procurrens, imò facillimè mobilis; quid cogitat aulicus, qui quodam velut idololatriæ cultu, eam gratiam aucupatur? An putat se ideò bonum virum, Reipublicæq. proindè idoneum, quia placet? Minimè quidem: potest quippe, cùm bonus sit, displicere. Nouit hoc Achis rex Geth
1.Reg. 29. Dauidem affatus: *Viuit Domi-*

nus,

nus, quia rectus es tu, & bonus in conspectu meo, sed Satrapis non places. Gratia igitur principum non affectatè exquirenda, tametsi neque habenda neglectui.

Curia sine factionibus vtendum.
Cap. XXIII.

SAeuissimus nostræ salutis hostis, ac nocendi cupidissimus animos aulicorum in studia varia diuidere, ac pro sua quemque opinione vehementer afficere consueuit, vt quod exempli causa producitur, hunc pro Gallia; hunc pro Hispania confligere paratum per oblatas occasiones in tetra peccata præcipitet. Et quidem mirum videtur, neque in Gallia, neque in Hispania ortos, neque oriun-

dos adeò ardenter regni vnius, cum alterius exprobratione, studiũ arripere, pertinaciterq. tueri, vt in medijs quoque plateis occasiones importunæ laudis, & maledicentiæ captent, eaq. de causa, & vitam, & animæ salutem in discrimen adducant. Temeritas est Christianis hominibus dissentanea, iuxta Apostolum Corinthios reprehendentem in hæc verba: *Hoc*
1.Cor.1 *autem dico, quod vnusquisque vestrum dicit. Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cephę, ego autem Christi.* Carpsit homines in studia varia diuisos, quos malebat in vnum Christum coalescere: quocirca alto cum sensu subiecit: *Diuisus est Christus?* quasi planiùs dixisset: Quorsum Christi corpus ex multis Christi cultori-

bus

bus compactum varia opinione diſcerpitis? Hoc ipſum iſtis nationum diuerſarum vnum Chriſti corpus componẽtium ſectoribus exprobrari poſſet. Neque ratio vlla poteſt obtendi, quæ affectum immoderatum honeſtet: nam quod à pleriſque prętexitur, affici ſe in hanc gẽtem, quia cultior, fortior, religioſior eſt, illam verò odiſſe vt minus laude dignam, fortaſſe probandum, vt alteram prę altera quis amet; minimè verò vt alteram oderit, maledictisq. proſcindat, vel vt quam impenſius amat, intempeſtiuè cum alterius expreſſa, vel tacita vituperatione commendet. Porrò Corinthij Pauli ſtudioſi, aliqua ratione ubnixi ſibi laudi vertere videantur, quòd Pauli non Apolo filij forent; & tamen iactatio

illa Paulo diſplicuit. Salubrius conſilium eſt, porrectis diuinæ charitatis brachijs omnes cuiuſuis generis amplecti, illosq. ſibi amiciſſimos ducere, qui omnium optimi, ac integerrimi ſunt.

Curia non curioſè vtendum. *Cap. XXIV.*

CVrioſitatis vitium à viris ſapientibus multis nominibus reprehenditur. Tempus, rem ſcilicet pretioſiſſimam, bonis exercitijs præripit, animum variè, ac noxiè afficit, caput rerum vtilium, diuinæ præſertim ſapientiæ ſtudio deſtinatum vanis imaginibus, ac mendacijs opplet, hominemq. totum de mẽte deducit. Quocirca mirum eſt, aulicos Chriſtianos mini-

mè paucos nihilò meliores in hoc genere videri; quam Athenienses, qui ex hoc capite vituperantur, sicut scriptum est: *Athenienses autem omnes, & aduenę, hospites, ad nihil aliud vacabant, nisi aut dicere, aut audire aliquid noui.* Hinc efficitur vt per hebdomadas singulas totius orbis terrarum commentarios figmentis, ac suspicionibus refertos, quos Gazetas appellant, accipere velint. Neque verò quiescunt, sed superstitioso quodam politicæ diuinationis genere nosse cupiunt, quid alij speculatores de rerum successu prædicant; atque in hunc modum farragine quadam cogitationum inconditarum absque numero subeuntiũ obruuntur. Quid de huiusmodi voluptate proferam? Quanto esset

Acto. 17.

consultius, tot horas rebus dicare serijs, pijs, vtilibus? Breuis admodùm humanæ vitæ periodus est: Subsunt plurima discenda, quibus immortalis animus ad sempiternam gloriam instrui, promoueriq. debet: quomodò ergo Christianus aulicus non animaduertit, se toto aberrare cælo, dum nouitatis illecebra permulcetur? Profectò qui eiusmodi studijs addicitur, *Ignoto Deo*, vt olim Athenienses aram erigit: ita quippe Deum colit, inexplebili rerum caducarum curiositate præpeditus, vt eum minimè cognoscat.

Acto. 17.

Curia non profanè vtendum. *Cap. XXV.*

PRofanus curiæ vsus est multiplex, qualis ille, quo au-

licus

licus in ſtudium rerum planè profanarum incumbit effectus diſquiſitor genealogiarum, & numiſmatum antiquorum, quorum imaginibus, ac inſcriptionibus diſpiciendis, ac intelligendis curam auctiorem, quàm obſeruationi diuinæ legis impendit. Sedulitas hæc facilè indicat, quid in animo deliteſcat. Quid enim de homine Chriſtiano cenſebimus, qui ſubterranea ſecreta rimatur, vt mutilas ſtatuas, parmulas vetuſtate exeſas, galeas contuſas in loco honeſtiore, quàm Sanctorum reliquias collocet, multiſq. millibus ſpectacula profana conuocatis admiratoribus oſtẽtanda emptitat? Parum felix eſt, qui profanis oblectamentis capitur, longeq. recedit à conſilio illo. *Delectare in Domino.* Pſ. 36.

Partem quippe vitæ non modicam ethnicorum ritu tranſigit. Si autem ethnicorum ritu viuit, quid à Chriſto remunerationis expectet? Dilabitur tempus, mors feſtinat accedere, iudicium tremendum imminet: qualis ergo dementia eſt, alta obliuione ſalutis æternæ curam deponere, & terræ viſcera ethnica ſollicitudine permeare? At dicet quiſpiam, ſe ſalutis curam neutiquam ablegare, ſed animi gratia res antiquas, ſine vllius offenſione perquirere. Ceterùm quomodo Dei, ſalutisq. ſuæ curam non abijcit, qui ex profeſſo profanæ antiquitati plurimum, Deo, animæq. curæ tam exiguum tempus attribuit? Quomodo nulla timetur Dei, ac proximi offenſio, vbi homo Chriſtianus pro-

fanis

fanis curis tam ſeriò ſe ipſum implicuit? Res ad trutinam diuinæ legis expendenda eſt.

Curia non ſuperſtitiosè vtendum.
Cap. XXVI.

SVperſtitio multiplex curiam ſolet inficere; qualis eſt diuinatio futuræ vitæ à natali accepta, qualis item prædictio mortis principum, quæ varijs ex cauſis non exoritur, ſed exprimitur. Quæ certè in prædictione culpa duplex vitanda, altera quæ in ipſa prædictione ineſt nullo fundamento ſubnixa, altera, quæ ad affectum pertinet, qui eiuſmodi vanis obſeruationibus irritatur, & paſcitur. Sanè quod ad ſuperſtitioſum præfandi genus ſpectat, exploratum eſt, nullam certam

ſignorum, & euentuum connexionem piè, vel prudenter aſſeri poſſe, rebus theologicè, ac philoſophicè perpenſis: qualis enim connexio, exempli gratia, inter percuſſum fulmine, arcis faſtigium, principiſq. mortem reperitur? Quòd ſi mors alicuius principis circiter ictum fulminis aliquando incidit; quis non perſpiciat, ex fortuito euẽtu nullum argumentum firmum duci poſſe? Profectò leuitatis argumenta plurima inde promuntur, neque culpa vacat impenſum coniecturis tẽpus, quod curis alijs deberet impẽdi. Iam verò, ſi de affectu ſermo fiat, qui vanis obſeruationibus ſtudent, facilè ſignificant, cupere ſe, quod coniectant, quod turpe videatur neceſſe eſt. Viros graues, atque cordatos decet,

prædi-

prædictiones vanas aſpernari, ſpontaneosq. hos mendaces vates à ſuis aulis depellere.

Curia non ſcurriliter vtendum. Cap. XXVII.

SCurræ, qui appoſitè ad riſum excitandum, verba, ſententiasq. confingunt, principumq. aulas, & menſas frequentant; ignauum hominum genus eſt. Cui quaſi contiguum ſuccedit genus alterum, quod tametſi inſtitutum illud infame nõ profiteatur, proximè tamen accedit, & facetijs, ſcommatibus, ſatyricouè ſermone omnia permiſcet, vnde ſibi victum fortaſſe comparet. Exploratum eſt, quod in aluearibus cernimus, hoc in curia ſpectari, eſſe videlicet homines inutiles abligu-

riendis aliorum obſonijs intentos, æquè ac fucos apium mellificio inhiantes, qui vno dumtaxat bombo gloriantur. Bonus aulicus ab hoc ſtudio longè debet abeſſe, quod cum vitæ integritate, ac ſtatus decoro connecti minimè valet. Certè ſcurrilitas ab Apoſtolo reijcitur, vt quæ Chriſtianum hominē neutiquam deceat. Quomodo enim Eph. 5. deceat inanis illa verborum effuſio, quæ prudentum virorum iudicio mentis leuitatē arguit, neque cum pietate cohæret? Qui ergo ſaluti, ac honori ſuo conſulit, vanitatem hanc procul arcebit.

Curia non verbosè vtendum.
Cap. XXVIII.

PAuci fortè aulici loquacitatis vitium penſitant, vel

id

id eſſe ducunt, à quo abſtinendum ſit. Eo quippe proceſſit vitæ licentia, vt nihil mali ſe admittere plerique cenſeant, quãtumuis linguæ habenas laxent, dummodo non peierent, mentiantur, aut detrahant alienæ famæ, vel alia id genus linguæ peccata perpetrent. Errant verò illi grauiter, cum ſcriptum ſit: *In multiloquio non deerit peccatum*, quod crebris experimentis aſſeritur. Et quidem res per ſe ipſa perſpicua eſt: Si enim, vel qui præmeditati loquuntur, vix ita verba trutinãt, vt aliquid reprehenſione dignũ non excidat, tametſi vitæ integritate, prudentia, & doctrina præcellant: quid ij non peccent, qui abſque conſilio vllo, tanquam per inexploratum mare vela explicant, & arrepta vn- Prou. 10

decum-

decumque anſa cupidiſſimè verba faciunt, neque loquendi ſitim explere poſſunt? Nihil iſtis moleſtius, quàm ſilere, vt eis aptè congruat illud Eliu verba
Iob. 32 facere cupientis: *Plenus ſum ſermonibus, & coarctat me ſpiritus vteri mei. En venter meus quaſi muſtum abſque ſpiraculo, quod lagunculas nouas diſrumpit. Loquar, & reſpirabo paululùm.* Conceptum ſermonem reprimere nequeunt, & obſerata ratione clauſtra non tã aperiunt, quàm perrumpunt. Omnia permiſcent, alijs inuiſi fiunt, quorum capita obtundunt, propriæq. exiſtimationis iacturam faciunt, cùm eò minus idonei ſerijs negotijs credantur, quò vberiùs, leuiùsq. loquuntur. Nimirum cauſarũ deciſio grauium, ſenſa multa, verba pau-

ca, perpenſaq. requirit, eaq. de hominibus tacitis perſuaſio à populo concipitur, vt dum illi labia diducunt, oracula reddere videantur. Ergo in curia parcè loquendum.

Curia veraciter vtendum. Cap. XXIX.

QVàm ſit viro aulico ad placendum Deo, ad fidem ſibi conciliandã, ad officij partes explendas opportuna veritas, tam eſt per ſe compertum, vt aſſertore non egeat. Erit autem ad rem veritatis honeſtatem, ex oppoſita mendacij turpitudine perpendere: Vt enim mendacium honeſtári vlla de cauſa nequit, ita veritas à natiua pulchritudine detorqueri non poteſt. Quod vero ad ho-

minum consuetudinem attinet, manifestum est, aulicum mendacem infamiæ notis infici, bonorumq. virorum amicitia indignum existimari. Si autem de officio deferendo, vel magistratu gerendo sermo fiat, quis vnquam suffragetur ei, qui vel cùm vera promit, est de mendacio suspectus? Certè non Christus modò, qui est ipsa veritas, sed gētes vniuersæ quocumque nomine censeantur, mendaces homines tanquam proditores intuentur: quos si ad mendacij consuetudinem prolapsos videant, nihil eis bonæ spei superesse videtur. Neque abs re, Ps. 5. cum scriptum sit: *Perdes omnes qui loquuntur mendacium.*

Curia ſine nouis inuentis vtendum. Cap. XXX.

VT nouorum dogmatum, ab ſcholis, ita nouorum, rituum inuentores à curia pellendi eſſent, non inquam inuentores piarum conſuetudinum, ſed vanorum rituum, aut morum, quorum origo malorum germinum ſeminariũ eſt. Conſtat nempe vnius hominis inuẽtum in holoſericis, auroue textis veſtimentis, in menſæ lautitia, in domus apparatu incredibili æmulatione ab alijs arripi, immodicisq; acceſſionibus augeri: vt quàm difficillimum ſit, imitationis libidinem compeſcere. Iam verò quis non perſpiciat, inuenta hæc Reip. officere, cuius vires atteruntur, ſa-

lutiq. animarum, quæ ijs cupiditatibus affectæ à cultu pietatis longè abducuntur? Profectò recenseri nequeunt mortalium inuenta luxui, & voluptati destinata ijs potissimùm in locis, vbi parùm pia, sed perspicacia ingenia excoluntur. Sat ergo sit, abusus in morem inductos latè serpere: quorsum tamen accuratum noua excogitandi studium, quod à Christiana disciplina respuitur.

Curia non diu vtendum.
Cap. XXXI.

PRudentes, pijq. milites, ac mercatores nonnulli, antequam senescant, à castris, nundinisq. desistunt, præsertim vbi satis viatici ad residuum vitæ tempus comparatum est.

Expedit quippe, ſeſe laqueis ſolutis, vel diruptis eripere, ne in agone ſupremo præfocentur. Conſilium hoc aulicis ſaluberrimum eſt; acceduntq. exempla permulta eorum, qui ſenio confecti miſerrimè in aulis intereunt, cùm poſſent non incommodè proprijs in ædibus piè, ac tranquillè defungi. Curia, velut comœdia quædam eſt, cui aulici ſpectatores, & auditores interſunt, cuius voluptate allecti lapſum prolixi temporis minimè deprehendunt, totasq. interdum noctes incœnati, inſomnesq. perdurant. Quapropter vel inuiti abſcedant opus eſt, ne cunctatio diutius protracta tempus pręmeditationi mortis, & conſcientiæ expiationi adimat, ſeroq. querantur, ſe imprudenter egiſſe. Porrò vereor,

ne

ne plerisque inclinatæ iam ętatis aulicis congruat illud, quod Israeli obiectum est : *Gens absque consilio est , & sine prudentia : Vtinam saperent , & intelligerent , ac nouissima prouiderent .* Non inepte cecinit quidam :

Deut. 32.

Regum sollicita quicumque senescit in aula ,
Aut furit , aut vltro concupit esse miser .

PARS SECVNDA.

DE CONSILIIS AD VITAM PIE INSTITVENDAM.

Consilium I. De proponendo pietatis scopo.

REX quidam ætate hac planè prudentissimus tanti consilium fecit, vt diceret, placere sibi minus fortuitam victoriam, quàm exercitus cladem, quæ consilio præuio contigisset. Nimirũ secundi euentus vbi consilium defuit, non sunt argumenta virtutis. Debet ergo aulicus, qui virtutes Christianas colere decernit, consilio regi:

cui proinde primum consilium esto, vt dum in curiam pedem infert, non se præceps in pelagus negotiorum immergat, sed pietatis scopum sibi præfigat,& consultet, qua potissimum ratione genus vitæ,quod suscipit, pietati subseruiat.Si enim pium sibi scopum minimè proponat, perinde aget, ac si ædificium absque fundamento moliatur, quod extremæ dementiæ tribuitur. Propositus autem pietatis scopus ab eo peti nequit, nisi omnino statuat,se nihil ausurum,quod cum diuinæ maiestatis cultu ægrè cohæreat:non opes, non honores, non mortalium gratiam aucupaturum, accepturumue, nisi quatenus ad vitam piè ducendam conferre crediderit. Hoc sanè consilium tanti ponderis est, vt piũ,

pru-

prudentemq. aulicum ab impio, ſtultoq. diſcriminet. Pius videlicet, ac prudens ſic opus auſpicatur, vt honeſtiſſimi finis gratia actus obeat ſuos, ad proportionem expenſos, atque per lineam rectam iuſtitiæ ad ſempiternæ felicitatis lucra directos. Stultus verò finis honeſti neglector, ordine præpoſtero res permiſcet, dum diuinis humana, ſpiritualibus temporalia præfert: & abſque directione, ac proportione vlla, immoderatis æſtuat deſiderijs, mortiferiſq. ſe plerumque peccatis implicat, dum voluntas licenter fertur, quò immodicus fluxorum bonorum appetitus impellit, quod à paucis obſeruari animaduerto.

Consilium II. De Sacramentorum vsu.

PIetatis ſcopo præfixo prima boni aulici cura ſit, vt medijs illis vtatur, quæ Chriſtus ad pietatem alendam inſtituit, cuiuſmodi ſunt ſacramenta, quibus animus ad expugnanda vitia, & virtutes perquirendas armatur. Neque enim ſibi conſtat, qui finem ſibi ob oculos ſtatuit, mediaq. negligit, vel ſegniter vſurpat. Qua profectò in re planè grandi, mirum eſt, quàm ſibi malè conſulant plerique aulici, qui negotiorum fluctibus ſe obrui cauſantur, ne pœnitentię ſacramento frequẽter expientur, ſacramq. Euchariſtiam octauo, vel quintodecimo quoque die ſumant: ne

alios commemorem, qui menſes totos à ſacramẽtis abſtinẽt. Ergonè tam cæcè aberrent, vt minimè diſpiciant, quantopere ſibi noceant? In dies ſingulos peiores euadunt, acies mentis obtunditur, animus occæcatur, cor obdureſcit, ſenſus ingraueſcunt, infelicesq. homines cæleſtibus auxilijs ſpontè reiectis in oblectamenta mundi, pecudum ritu procumbunt. Quid, quòd Sacramentorum deſuetudine, altaq. Dei obliuione eò pertingunt, vt quò longius remedia procraſtinant, eò difficilius, vel periculo mortis vrgente illa requirant? Porrò, vt ſacramenta cætera ſileam, credo equidem, ethnicus aliquis de veritate Euchariſtiæ monitus, recenterq. conuerſus, ac ſententiam rogatus, reſponderet

credere ſe, Chriſtianos Eucharistico pane quotidie ali, incredibiliq. ſtultitiæ vertendum eſſe, ſi quis menſam illam non creberrimè frequentet, qua Deus in æterni amoris fœdus mortales tam humaniter accerſit. Quęreret ille fortaſsè, an liceret vel ipſos viros ſeraphica puritate nitentes, quoties vellent, accedere. Cęterùm menſam illam à quoquam rogato deſeri, ægerrimè ſibi perſuaderet. Et tamen eò aulici non pauci prolapſi ſunt, vt vix ter, quaterue per annum difficulter accedant, neque flecti poſſint, vt curię damna conuiuij illius crebritate compenſent. Hi ſerò ſapient.

Conſilium III. De orationis ſtudio.

INter alia bona, quæ aulici ſuæ ſalutis immemores pro-funda obliuione ſepeliunt, ſtudiũ orationis recenſetur. Quod adeò verum eſt, vt ne quidnam rei ſit oratio plerique nouerint, quaſi res minimè neceſſaria foret, vel Chriſtus eam in Euangelio non impensè commendaſſet. Mirum eſt profectò, viros ingenio perſpicaces, & orãdis principibus aſſuetos, vel inclinata iam ætate nondum didiciſſe, quemadmodum Deus orandus ſit. Porrò prætexere nequeunt, ſe oratione parùm indigere, cùm inter diſcrimina multa verſentur, à quibus nemo vnquam euaſit incolumis,

nisi quem propitius Deus eripuit. Si autem salus à Deo requirenda est, quomodo vitam feliciter ducet, qui Deum obsecrare minimè consuescit, aut nouit? Ediscãt ergo aulici tempestiuè modum orandi, & summo mane per horam saltem dimidiam diuinæ maiestati cogitationũ & affectuum primitias offerant, vt toto dierum excursu à clementissimo Deo dirigantur, & multiplicia tartari, mundiq. spicula clypeo diuinæ protectionis elidant, vel eludant. Conferant de re tanta cum viris rerum diuinarum consultis, vt ab eis edocti, eo saltem affectu, quo mortales principes ad sua vota conantur inflectere, regem immortalem deprecentur.

Consilium IV. De præsentia Dei.

VIx dici possit, quàm sit apud mortales exigua rerum diuinarum scientia, quàm rara, vel certè neglecta mentio. Quis enim inter aulicos certam aliquam rationem inijt iuuandæ memoriæ, vt artificio aliquo vtatur, quo Dei amorem, ac timorem inter negotia recolat, ne vllo peccato fœdetur? Porrò paucos inuenias, qui de re tanta cogitarint, nedũ rei momentum expenderint. Caput innumeris imaginibus, & bonorum temporaliũ curis implent, soliq. Christo locus non superesse videtur. Sanè mirum est, animos cœlestis sapientiæ studio destinatos alia pene omnia

incredibili ſollicitudine velle complecti,& perquàm rarò meminiſſe ſummi, ac ſempiterni boni, quo proſperari poſſent. Abſit à cordatis aulicis obliuio hæc, quæ præter ingrati animi culpam, futuram infelicitatem portendit. Curent potius diuinæ maieſtatis vbique præſentis identidem recordari, infinitam potentiam vereri,ſe ſe frequenter ei ſubmittere, opem poſtulare: certòq. ſibi perſuadeant, curam hanc eſſe bonorum fructuum feraciſſimam, ſiue de peccatis præcauendis, ſiue de pijs actibus obeundis, ſiue de appetitu effræni coërcendo,ſiue de virtutis arduitate ſuperanda ſermo fiat. Si enim ſemel animo altè impreſſa fuerit Dei præſentia, id planè confert toti homini, quod exemplo fa-

miliari mortalium principum præſentia famulis adſtantibus imprimit. Ij quippe, tametſi intemperantes ſint, quamdiù coram principibus agunt, modeſtè admodũ ſe totos coaptãt, ne quid incompoſitum in corpore, vel geſtu ſe prodat, quo ijs diſpliceant, quibus placere ſummopere cupiunt. Ad hunc ergo modum, qui Deum præſentem contemplantur, angelico more internos, externosq. actus proportione mira exercent, ipſoq. intuitu, inceſſu, ſermone, totiusq. corporis moderatione facilè indicant, ſe maieſtatem diuinam mente pertractare, attentèq. diſpicere, ne quid indecorum admittant.

Consilium V. De virtutum actibus internis.

AVlici ſapientis eſt; ita erga temporalem affici curiam, vt priore loco ponat æternam, ac proinde inter ipſa negotia, quæ gerit, frequentibus deſiderijs ad cæleſtẽ ciuitatem aſpiret. Neque enim futuræ felicitatis curã adeò debet abijcere, vt eam dumtaxat repetat inter miſſæ ſacrificium, vel interim dum ſe ad ſacras confeſſiones, vel Euchariſtiæ ſacramentum comparat, reliquo vero tempore terrenis ſe totum curis immergat. Non expedit profectò tam prolixum mundo, tam modicum Deo tempus impendere: ſed inter alia negotia crebris mentis aſcenſibus, &

egre-

egregijs virtutum actibus, illud æternæ ſalutis negotium planè grauiſſimum gerere, intercalatisq. motibus cor in Deum attollere, modò ſpei, modò amoris, nunc pœnitentiæ, nunc humilitatis, aliarumq. virtutum actus producere: quod à non nullis aulicis, numero paucis, merito eximijs factitari conſueuit. Neq; ſane video quid huic cõſilio ſaluberrimo poſſint obtendere. Cùm enim totas horas, vel ante principum cubicula, vel in hortis, vel in ſacris ædibus exitum, ingreſſum, vel congreſſum principum præſtolentur nihil omninò agentes, ſimiliq. otio incertas alias horarum partes vario euentu deperdant; cur inertia torpeant, & non potius puris, pijs, ſalutaribus cogitationibus diuinã ma

ieſtatẽ adorent, ament, timeãt, ſe à malis eripi, ad vera bona promoueri, à mundi laqueis expediri, dæmonis tentamenta peruincere, pia morte perfungi depoſcant? Credo equidem, eſſe non paucos, qui antequam operi alicui manum admoueant, Deum precentur, ne quid culpæ committant: ceterùm non hìc ſubſiſtendum eſt, cùm omnino conſtet, poſſe illos abſque animi tædio, vel bonorum temporalium decremento, pietatem augere, actusq. vti diximus, virtutum, non in otio tantùm proferre, ſed ipſis quoque negotijs temporalibus intertexere, multisq. ſpei, diuini amoris, contritionis, humilitatis affectibus animum excolere, ius æternæ hæreditatis acquirere, & multiplices victorias

de infestissimo nostræ salutis hoste referre. Qua de re cum viris consultis agendum est.

Legatur pars 3. vbi formulæ internorum actuum præscribuntur.

Consilium VI. De virtutum actibus externis.

Eò licentia progressa est, vt parùm timorati nonnulli externos virtutum actus obire erubescant; tanquàm indecorum aulico sit, dum fuit iniuria lacessitus, molli responso iratos lenire, preces frequentare sacras, viros sanctitate eximios conuenire, hospitales domos petere, de contemptu mundi verba facere, aliaq. huiusmodi, quæ, prolixum foret, percensere. Ceterùm error enormis est, hæc refugere, omittere, vel intermittere ob iudicia mortaliũ, quę Christi iudicio minimè cõ-

gruunt. At hypocrisi vertitur externus pietatis cultus, vel etiam ambitioni, quasi ea sanctitatis imagine facilius in sedes primas ascendatur. Verum argumentum hoc pios animos non deberet à proposito deducere. Si enim syncerè, ac perseueranter agant, feliciter proficient, & hominum commenta ipso vitæ inculpatæ tenore refellent: vera quippe virtus, licèt malis suspecta videatur, qui de alijs bene opinari nesciunt, temporis decursu adeò constanter splendet, vt nebulas omnes à detractoribus offusas dispellat, suiq. ipsius assertrix, ac testis locuples luculentis signis proteruos quoque reuincat. Sed aulicus Christianus habet altiora, quæ consideret, Christum videlicet spectatorem, ac re-

muneratorem. Habet exempla principum pijſſimorum, qui externis actibus, contempta mundi cenſura, propalant quid internè animo verſent, dum inopes alunt, nudos veſtiunt, ære alieno grauatos abſoluunt, ſacramenta frequentant, ieiunijs corpus ſubiugant, precibus aſſueſcunt, & multarum meritis virtutum vitam, quaſi polymitam iuſtitiæ veſtem ſibi contexunt.

Conſilium VII. De mortificatione.

MIrabitur fortaſſe Lector palatinam inſtitutionem hāc tanquàm affectibus, & moribus aulicorum diſſentaneam. Ecquis enim in curia de mortificatione paſſionum, de abne-

gatione proprij iudicij, ac voluntatis cogitet? Porrò peregrinum doctrinæ genus plerisq. videbitur. Verùm si proprium vitæ institutũ explorent, comperient profectò, se perẽni quadam mortificatione torqueri, multòq. mitiora ab eis hoc loco requiri, quàm quæ ipsi mundi iugum sponte subeuntes perferunt. Quoties, rogo, incommodè pernoctant, vel abnoctãt, vt placeant ijs, quorum potentiæ, vel gratię innituntur? Quoties solitas cibi horas, vt ijs assistant, stomacho languente transiliunt? Quoties opinionem propriam supprimunt; vel pernegant, ne ab alijs, quorum aucupantur opem, dissentire credantur? Quoties aliorum placita, vel exercitia, se probare, cupidèq. arripere multo cũ

voluntatis renisu confingunt? Si ergo hæc, aliaq. plurima, mundi gratia peruincunt; cur eis nouum dogma videatur, mitiorem aliquam mortificationẽ salutis æternæ causa suscipere? Porrò sine valetudinis, lucri, vel existimationis damno, possent illi in cibo potuq. sumendo tantillum appetitui subtrahere, in sermone familiari ab altercatione desistere, vel etiã modestè cedere, in lecto sternendo culcitras nimirùm molles reijcere, in vestitu cultum nimis pretiosum, vel profanum excludere, atque in hunc modũ in media curia, Christi mortificationẽ comite meditatione vitæ cælestis exercere. Etenim noui ego aulicos paucos hæc fidissimè explentes: doleoq. vicem aliorum; qui de disciplina

hac id planè respõdere possunt, quod de sapientia mare apud
Iob.28. Iob: *Abyssus dicit: non est in me; & mare loquitur: Non est mecum*. Et quidem si Christi absit disciplina, absit & sapientia; quid aulicis prosit mundi prosperitas cõfestim interitura?

Consilium VIII. De pia lectione.

SVnt aulici plerique variæ lectionis, ac politioris litteraturæ cupidissimi, quibus persuadere vellem piæ lectionis studium, quod est immensi boni feracissimum: Mollitur animus ad sensa diuina concipienda, cęlestibus flagrat desiderijs, sordet ei mundi gloria, intima perfunditur lætitia, castaq. voluptate penitus illapsa, alto cũ

mundi neglectu de summo bono conquirendo, regnoq. cælorum expugnando, prudentissimè cogitat. Exprimi nequit quàm sit salubris piorum librorum lectio, quæ de pectoribus quoq; durissimis victorias perillustres retulit, inopinatoq. motu ex aulæ penetralibus ad monasticam disciplinam palatinos traduxit. Sanè cùm Treuiris Circensi spectaculo populus teneretur, duo aulici, occasione lectionis libri pij, in quem vnus inciderat, igne cælestis desiderij adeò conflagrarunt, vt ipsa lectionis hora, ipsoq. loco spem gratiæ principum & quicquid mundus adorat, ipsas etiã sponsas intactas reliquerint, se seq. totos, abiurato seculo, diuino cultui exemplo miro deuouerint, quod ab Augustino

Confes. 8.c.6.

memorię proditum est. Si ergo pius liber fortuitò arreptus eos pietatis stimulos inopinis lectoribus infigit; sperandum profectò lectores præmeditatos, & cupidos vim diuinam è pia lectione concepturos, qua feliciter proficiant. Quocirca deberent boni aulici modicum tempus alijs negotijs ereptum, quotidie pijs libris impendere, vt præberent cor molle Christo, qui altè seipsum imprimeret. Experiantur, rogo, rem hanc per dies aliquot, fruanturq. piæ lectionis suauitate: spero enim eos vel ipsa delectatione capiendos, nam, *Trahit sua quemque voluptas.*

Consilium IX. De Eleemosyna.

PEccarat Chaldæorum Rex Nabuchodonosor; cui Da-

niel: *Rex consilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime.* Hoc ipsum consilium aulicis saluberrimum est, vt quo affectu inopes prosequũtur, à Deo excipiantur, qui misericordiam liberaliter repensat. Eleemosyna peccati incendium extinguit, & è sinu pauperis clamitat peracutis vocibus, quæ in Dei sinum ocyssimè perferuntur. Aulicus ergo, qui expiari cupit, & lucrum augere, sit omnino misericors, & pro facultatis modo largè, largiusuè refundat; nam tot tesseras collybisticas spirituali cambio transmittit in cælum, quot eleemosynas erogat: quod quidem negotiationis genus castissimum est. Solent viri genere, industriaq. clarissimi, in castro aliquo, oppidouè natali, à cur- Dan. 4.

ribus,

ribus, lecticis, ſplendidoq. apparatu abſtinere, vt facto per annos aliquot pecuniæ cõpendio, curiam gloriosè petant, liberaliusq. ſe ipſos, aulam, & famulitium exornent. Hoc ego conſulerem Chriſtiano aulico de cæleſti curia cogitanti, vt parciùs viueret, opesq. ad ampliſſimos ciuitatis Dei honores in ſinũ inopum reponeret, quibus inter patritios, qui ſcripti ſunt in libro vitæ, mirificè exornatus incederet. Infelix cui doctrinæ huius obrepſit obliuio, in caſſum quippe fluxas
Pſ. 48. coaceruat opes. *Quoniam cum interierit non ſumet omnia: neque deſcendet cum eo gloria eius.* Rectè dictum, Deſcendet: ſuo enim pondere deorſum fertur.

Conſi-

Conſilium X. De ſpirituali magiſtro.

NOn eſt æqua rerum æſtimatio, ſi aulicus magiſtrũ exquirat, à quo mundi prudentiam accuratè perdiſcat, negligat verò animi ductorem, ac magiſtrum quærere, à quo cæleſti prudentia inſtruatur. Ecquis enim illum æſtimatorem appellet æquum, qui de luto variè formando perquàm ſeriò, & de auro conflãdo perfunctoriè cogitat, cum ei liberum ſit, ingentem luti, vel puri auri vim pari labore congerere? Aulicis permultis animi cultura fortuitò ſuccedit, dum confeſſarium modò hunc, modò illum adeũt, neque inuenire ſatagunt virum ei benę conſultum, cui ſtatus,

vitæq.

vitæq. totius rationem exponant, & cuius consilio negotia gerant, moresq. reforment. Porrò consilium hoc de magistri delectu capita omnia ad vitām piè instituendam requisita complectitur, vt patet ex appositis ad interrogata respōsis, ac velut totidem oraculis, quæ diuina luce affulgente reddūtur, ob animi demissionem, qua postulantur. Quapropter, qui multiplices vitare laqueos, implexa dissoluere, per viam tutā incedere, merita cumulare, conscientiaq. pacata vitam in casto Dei timore, amoreq. ducere optat; se ipsum velut nauem in media procella dirigendam idoneo nauiculario credat, ne fluctibus negotiorum cōuerberatus, repentinoq. aliquo vortice correptus intereat. Etenim

exploratum est, monitum hoc à paucis aliquot omni exceptione maioribus obseruari: nescio autem cur à tam multis respuatur, quos oporteret non esse suæ salutis immemores. Ceterùm *Arcta via est, quæ ducit ad vitã,* Matt. 7.
quam proinde à paucis percurri, minimè ambigendum est.

Consilium XI. De spiritualibus exercitijs.

SOlent pij, ac timorati aulici assuescere quotidie spiritualibus exercitijs in ordinẽ redactis, & statui suo attemperatis, quæ à perito Confessario præscribuntur. Nos in principum instructione nuper in lucẽ edita exercitia pauca, selectaq. posuimus, quibus aulici, si placeat, uti poterunt, in quibus attentio

mentis, tener affectus, & perseuerantia commendatur.

PRAEFATIO in Tertiam Partem.

SAepe cum viris planè grauissimis de internis virtutum actibus disserui, expendiq. quam sint ad animę salutem appositi. Cæterùm non satis fuerit, de re tanta verba fecisse, cùm pateat, non esse vsqueadeò multos, qui actus illos frequentent, vel certè norint, qua ratione producendi sint. Hac ergo de causa, eos seorsim è nostra instructione nouitiorũ excerptos hac tertia parte tradere constitui, vt

secta-

sectatores curiæ actuum ipsorum forma, facilitate, ac suauitate allecti, eos in medijs aulis, in plateis, in vijs taciti exercere assuescant. Quibus præsertim commendo quatuor fidei, spei, amoris, & contritionis capita, quibus ad euentus varios, sed ad supremum præcipuè mortis agonem animus armatur: quæ me ratio impulit, vt in arte nostra bene moriendi, ea quatuor capita fusè persequerer.

Præmoneo hic non sat esse, ad veros actus virtutum producendos eos, vti iacent, mente concipere, crebroq. repetere; sed opus esse, affectum excitare, vt verbis ore prolatis, intimè conceptis animus generosè consentiat.

PARS TERTIA.

DE VIRTVTVM ACTIBVS INTERNIS.

Actus Fidei. Cap. I.

AVCTOR Fidei Ieſu Chriſte, firmiſſimè credo, vera eſſe omnia, quæ te reuelante credit Sãcta Mater Eccleſia:& pro aſſertione hac libenter moriar.

Impoſſibile eſt, veraciſſime Domine, aliquid falſum Eccleſiæ tuæ à te reuelari: quod morte teſtabor.

Omnino verum eſt, tres eſſe ſanctiſſimæ Trinitatis in vna diuinitate perſonas: pro qua ve-

titate occumbere desidero.

Verum est profectò, clementissime Domine Iesu Christe, te Deum & hominem, sed vnam tantùm personam esse: atque vtinam pro hoc asserto dirissimè comburar.

Certè verum est, te clementissime Domine Iesu Christe, Deum & hominem perfectum in Sacramento altaris existere: quod ego per medios gladios, & ignes profitebor.

Actus Spei. Cap. II.

CLementissime Deus, firmissimè spero, me tandem ex auxilio tuo, & bonis operibus gratia tua præstitis, gloria sempiterna fruiturum.

Tametsi grauissima peccata commiserim, liberalissime Do-

mine proculdubiò veniam indulgebis.

Quamuis ad horas ſingulas in multas culpas deformiter labar, certè Chriſtianam perfectionem, te iuuante parabo.

Etiam ſi licenter nimis grauiora peccata perpetrarem, tu, mitiſſime Ieſu Chriſte, educeres me de lacu miſeriæ.

Quanquàm ſolus ego peccatorum omnium, quæ ab ineunte mundo commiſſa fuere, reus eſſem, tu benigniſſime Deus, libenter ignoſceres.

Spero equidem, tuo munere, miſericordiſſime Domine, omnē à me vitæ huius difficultatē ſuperandam, & in terra viuentium me ſemper victurum.

Si conſiſtant aduerſum me caſtra, & exurgat contra me prœlium extremum, ac inferni

portis videar propinquare, adhuc misericordiam tuam magnam expectabo.

Actus amoris Dei. Cap. III.

DVlcissime Deus, oro te, vt cordis mei principatum geras.

Amantissime Domine, sacrifico tibi præcordia mea.

Optatissimum bonum meum absit, vt aliquid amē, præter te.

Suauissime Deus animæ meę, te solũ quæro patrimoniũ meũ.

Amabilissime auctor vitæ meæ, sacrifico tibi viscera mea.

Speciosissime supra omnem mundi pulchritudinem, vre me incendio decoris tui.

Serenissime princeps cordis mei, trahe me post te.

Nolo rex forma præstantissi-

me aliam hæreditatem, nisi te.

Discedant à me, splendor illustrissime animæ meæ, affectus omnes peregrini, vt totis visceribus requiram te.

Viue potentissime Imperator cordis mei, & dominare sicut decet te.

Sede, excelsissime Domine, in æterna sede Maiestatis tuæ.

Bene est, opulentissime Deus viscerum meorum, vt sis felicissimus intra te.

Placet mihi certè, sempiterne rex, vt regnes in æternum & vltra.

Vtinam purissime splendor cordis mei, possem subdere tibi omnia colla filiorum Adæ, vt requirerent solam pulchritudinem tuam.

Vtinam innumera millia cordium, quotquot tibi placuere,

vel placere poſſunt, ipſe poſſiderem, vt immenſis tui deſiderijs æſtuarem.

Da mihi, dulciſſime Deus, vt nihil mihi placeat, præter decorem tuum.

Actus amoris proximi.
Cap. IV.

VTinam, Clementiſſime Deus, peccatores reſipiſcant, & requirant te.

Fac, Domine benigniſſime, vt qui Eccleſiam oppugnant, ſe dedant Vicario tuo.

Per viſcera miſericordiæ tuæ obſecro te, vt qui terrenas dignitates ambiunt, potiùs aſpirent ad te.

Conuertantur, precor te, mitiſſime Deus, quos voluptas carnis illexit.

Fac amantissime Domine, vt auari omnes affectum diuitiarum traducant ad lucra dilectionis tuæ.

Actus Contritionis. Cap. V.

MIsericordissime Deus, detestor peccata mea propter te, ac decerno potiùs interire, quàm in posterum peccare.

Clementissime Domine, iniquitatem meam, quia tibi soli peccaui, odio habeo, & abominor: legem autem tuam diligere, nec vllo modo transgredi propono.

Execror, mitissime Deus, peccata mea, quia tibi displicent, & vindictam de illis pro te sumere statuo.

Vtinam, benignissime Domine

mine, priùs occubuiſſem, quàm peccaſſem: potiùs moriar, quàm te leuiter offendam.

Diſplicet mihi valde peccatum meum, dulciſſime Deus; abſit, vt culpam vllam deinceps admittam.

O ſuauiſſime Deus, quis poſſet peccata præterita proprio cruore delere; pro vniuerſis mūdi bonis, ne venialem culpam committam.

Vtinam amantiſſime Deus, omnes inferni cruciatus potiùs tolerаſſem quā tibi diſplicuiſſem: potiùs gloriæ fruitione priuer, quàm te offendam.

Actus Humilitatis. Cap. VI.

MItiſſime Ieſu Chriſte, profiteor coram te, eſſe me vniuerſorum hominum viliſſimum.

Nemo eſt, benigniſſime Domine, tam tibi ingratus, & infidelis, ac ego.

Latrones ipſi, & ſacrilegi, ò miſericordiſſime Domine, perfectiùs tibi famularentur, ſi eos, ac me, tot, & tantis beneficijs affeciſſes.

Nihil noui, neque amo, clemẽtiſſime Domine, niſi terram: & propterea non ſum dignus aſpicere cęlum, nedum ingredi.

Animalia omnia, pro captu ſuo, Domine, tibi appropinquant: ſolus ego infinita vitæ meæ turpitudine à te recedo.

Deformior certè ſum, Domine, ob culpas meas, omnibus leproſis, & vlceroſis, qui ſanie fluunt.

Profectò, pijſſime Deus, ego deberem in ſterquilinio iacere, à cęterorum hominum cõuictu

ſequeſtratus, ne illos peccatorum contagijs inquinarem.

Abſit à me Domine, vt velim ambulare in magnis, vel mirabilibus ſuper me.

Vtinam, æquiſſime Deus, vniuerſi homines cognoſcerent vilitatem meam, & deſpicerent me.

Vtinā multis ignominijs exprobrarent mihi homines indignitatem meam Domine, vt ſpernerer propter te.

Actus Manſuetudinis.Cap.VII.

MAnſuetiſſime Ieſu Chriſte, certiſſimè ſtatuo, quoties læſus fuero, me quaſi agnū coram tondente futurum.

Dulciſſime Domine, ſi pungar, & importunè tenter, dono tuo, læſoribus arridebo.

Suauiſſime Deus, etiam ſi expolier, ac cædar ab inferiore quouis, amoris ſigna exhibebo.

Clementiſsime Domine, abſit à me, vt ob vllum damnum, cõtra amabiliſsimos proximos meos eſcandeſcam.

Mitiſsime fili Dei, ſi quis me tentauerit, lætabor ſuper exercitia illa, ſicut qui inuenit ſpolia multa.

Benigniſsime Domine, ſi quando vexatus à proximo fuero, obliuiſcar mei, & compatiar illi propter te.

Actus Abſtinentiæ. Cap. VIII.

TEmperantiſsime Ieſu Chriſte, decerno, eſca, & potu eò tantum vti, vt natura ad ſeruiendum tibi conſiſtat.

Nolo, mitiſsime Domine,

vllam in mensâ voluptatem percipere.

Absit à me Domine, vt lauta, vel vllo modo passato suauia quæram.

Vellem, dulcissime Deus, vt omnia, quæ sumpturus sum, absynthium saperent, propter te.

Propono, amantissime Domine, cor à mensa subtrahere, ac lectioni sacræ admouere.

Propono, Domine, corpus fame, ac siti vexare propter te.

Vtinam, benignissime Iesu Christe, felle quod gustasti, omnia mea prandia condiantur.

Actus Castitatis. Cap. IX.

PVrissime, ac amore toto dignissime Deus, constituo ab omni oblectatione abstinere, propter te.

Castiſsime fili Virginis, etsi abſque culpa, omnibus carnis voluptatibus, quas homines affectant, frui poſſem; me ab eis vigilantiſsimè continerem.

Candidiſsime Deus cordis mei, non modò, carnis delectationes reſpuo; ſed imagines quoque formoſorum corporum concipere nollem.

Amabiliſsime Ieſu Christe, pango fœdus cum oculis meis, me rerum corporearum elegantiam non intuiturum.

Suauiſsime decor animę meę, certò ſcias, me à rebus corporeis, nec tactu, nec auditu, nec aſpectu, nec alio modo (quoad mea fragilitas feret) vllam oblectationem percepturum.

Dulciſsime Domine, non tantùm oblectamenta carnis non recipiam; ſed quod ad me

attinet, neque ſpiritus delectationes requiram.

Actus Patientiæ. Cap. X.

PAtientiſsime Ieſu Chriſte, quicquid laboris mihi vnquam acciderit, propter te patienter feram.

Clementiſsime Deus, ſi tentationibus exercear, pectus firmum opponam.

Benigniſsime Domine, ſi tartarus deſæuiat, conſtanter ictus excipiam.

Dulciſsime Deus, ſi mœror importunus ingruat, nulla ratione me deijci feram.

Amantiſsime Ieſu Chriſte, ſi morbi ſubeant, omnia tædia, dolores, anxietates fortiter exhauriam.

Suauiſsime Deus, ſi totius

corporis contritio, membrorum diuiſio, ignis, & quæuis acria tormenta inferantur, inuictè conſtabo.

Optatiſsime Deus, ſi hominum mores aduerſi, & faſtidia moleſtiſsima contingant, pacata mente conſiſtam.

Iucundiſsime Ieſu Chriſte, ſi me ariditate, diuturnaq. repulſa exerceas, libenter pœnam amplectar.

Actus Gratitudinis. Cap. XI.

DVlciſsime Deus, habeo tibi gratiam, pro immenſis tum naturalibus, tum ſupernaturalibus bonis, quibus me ſemper cumulas.

Miſericordiſsime Domine, quid tibi pro creatione, conſeruatione, redemptione, iuſti-

ficatione, præſeruatione, auxilijs, inſpirationibus, reddam? Amātiſsime Domine, quid pro malis, quæ non committo, rependam, cum tot ſint beneficia, quot in mundo perpetrantur peccata?

Benigniſſime Domine, quid pro bonis operibus, verbis, cogitationibus te donante, à me conceptis, & præſtitis referam? Quippe, qui niſi te largiente nihil boni cogitarem?

Optatiſſime Deus, hac ipſa hora, vt commerui, flammis inferni comburerer, & beneficio tuo liberatus ſum: quid ergo tibi retribuam?

Liberaliſſime Domine, contuliſti in me ius hæreditatis æternæ (vt ſpero) quid agam?

Fideliſſime Deus, prouidiſti ſacramenta, verbi tui paſtum,

consilia, solatia, & alia multa quibus adiuuer, vt ad te citiùs commodiusq. perueniam: quid respondebo?

Reddo tibi Domine cor meũ; offero viscera mea; sacrifico tibi in hostiam laudis præcordia mea.

Vtinam, amabilissime Deus, vniuersa, & Angelorum, & Sanctorum, & quotquot in vniuerso mundo tibi placent; filii præsertim tui Vnigeniti, ac matris eius corda possiderem, quæ tibi gratissimo affectu consecrarem.

Quo pacto possum, dulcissime Domine, Iesum Christum Redemptorem meum, ac Beatissimam Virginem, & omnes Angelorum Hierarchias, & Beatorum, reliquorumq. iustorum animas, quas rogo mihi ad gra-

titudinem ſociari, tibi pro beneficijs reddo.

Actus Magnanimitatis. Cap. XII.

EXcellentiſſime Deus, quem ſine cordis erectione non poſſum attingere, cupio apoſtolicas virtutes comparare.

Imprime, fortiſſime Deus, robur magnum cordi meo, deſidero enim heroicos virtutum actus producere, propter te.

Deſpicio, altiſſime Domine, omnes mundi honores, & faſtus calco, vt ſupra mundum extollar ad te.

Vtinam, potentiſsime Deus, vniuerſam mundi claritatem, & famam nunc haberem, non vt poſsiderem, ſed vt contemnerem propter te.

Opto,

Opto, Domine, Iob patientiam aſſequi.

Vtinam te more Pauli diligerem.

Vtinam me, ſicut Magdalenam, peccatorum meorum pęniteret.

Certè, clementiſsime Deus, daturus ſum operam, vt angelico more in terris viuam.

Conabor, Domine, occaſionem pro te martyrium ſubeundi perquirere.

Quoties quid arduum in cultu virtutum occurret, ego, dulciſſime Deus, me offeram pugnaturum propter te.

Abſit à me, Domine, vt animum deſpondeam à Chriſtiana perfectione comparanda.

In mandatis tuis excellenter exercebor, & conſiderabo vias tuas: In iuſtificationibus tuis

intentiſsimo corde meditabor: non obliuiſcar ſermones tuos.

Actus Perſeuerantię. Cap. XIII.

CLementiſsime Deus, firmiſſimè ſtatuo, me vſque ad mortem tibi famulaturum.

Fideliſsime Domine, ſi per annos mille, in hac vita moleſtiſsima laborandũ eſſet, à propoſito tibi vacãdi, non deſiſterẽ.

Miſericordiſsime Deus, abſit à me vt ob vllam aduerſitatem conſilium mutem.

Potiùs, amantiſsime Domine, vri me ſinam, quàm ab inſtituto deſiſtam.

Et ſi oporteret, benigniſsime Deus, vniuerſis mundi miſerijs obrui, nunquam à tuo famulatu recederem.

Vtinam, deſideratiſsime Do-

mine, moriar, antequam à te recedam.

Mihi certè adhærere tibi, Domine, bonum eſt: propterea perenniter adhærebo.

*D*onec ſupereſt halitus in me, à te, ò ſummum bonum meum, non diuellar.

Meditatio de agone mortis.
Cap. XIV. §.1.

MOrtis meditatio curiæ ſectatoribus pernecesſaria eſt, ad animum in officio continendum, mundiq. vanitatem aſpernandam. Capitur quippe animus aſpectabili rerum grandium ſplendore, ac pulchritudine, voluptateq. ſenſim illabente delinitus ita ſeducitur, ac ſi diutisſimè in ipſa mortalitate victurus eſſet. Mortem longiſ-

ſimè abſiſtentē ſuſpicatur, tametſi validam iuuentutem quotidiano funere cernat efferri: quocirca mortis ſpiculum tanquàm procul diſſitum malum minimè formidat, quod eſt miſerrimæ cæcitatis argumētum. Taurus pinguis, ac vegetus licenter prata pererrat, prohibitaq. pabula carpit: qui ſi proximam ſecurim præſagiret, laſciuiam, ferociamq. compeſceret. Conſideret ergo aulicus, qui in aula, velut in peramœno loco verſatur, ſe breui, velit, nolit, interiturum, piaq. meditatione horrendum agonem ſibi ipſi repræſentet, ne improuiſus interitus imparatū, inermemq. corripiat. Cogitet ſe iam penè animam efflantem, deſperata mortali vita, & temporali gloria, quam ſtudioſiſſimè perqui-

ſiuit. Quid rogo, tunc ſentiet de labore improbo, & ſæcularibus curis, quibus ſe ipſum torſit, vt fugaciſſimam bonorum fluxorum vmbram apprehenderet?

§. 2.

INgraueſcit morbus, morientiq; ob oculos verſatur mœſtum diuortium, quò ab ijs, quæ vehemẽter amauerat, inuitus diuellitur. Cogitarat ille de horreo implendo, & opibus ad annos multos congerendis: videturq. ſibi vocem tremendam audire: *Stulte, hac nocte animam tuam repetunt à te: quę autem paraſti, cuius erunt?* Luc. 12.

Non omnes capiunt verbũ hoc, quia plurimi forma mundi eleganter picta capti malunt diuinis inſpirationibus aures cordis

obtu-

obturare, quàm fallaci voluptate carere. Quapropter vitam ducunt sordidam, & multis notis infamem calice Babylonis temulenti; ad ictum denique mortis euigilaturi. Non placet consilium hoc acerrimo dolore repensandum. Salubrius consilium est, alta mortis præmeditatione dum tempus suppetit, propulsare illa, quæ imperiosè mors ablatura est; vt liber animus in supremo agone ad Deũ feratur, & pro æterna salute, validè cum sæuissimo humani generis hoste concertet.

§. 3.

GRauiter afficitur appetente interitu corpus leuissimæ incommoditatis impatiens, & voluptatibus assuetum: Cæterum grauius infestatur anima

præteritorum ſcelerum conſcia, quæ ad tribunal accerſitur. Occurrunt noléti funeſtiſſima ſpectacula, hinc peccata commiſſa velut totidem dracones venenum ſpirantes, inde dæmones ad prædam auidiſſimè intenti tartareum timorem incutientes aliunde imminens Chriſti iudicium velut enſis è filo pendens ad ictum. Quid rogo, tunc aget, quem conſcientia vitæ turpiter actæ diuexat? Quò ſe vertet, qui quamdiu potuit, noluit ſeriò ad Deum conuerti?

§. 4.

PRofectò anima, quæ tempeſtiuè reſipiſcere noluit, incredibili metu contrahitur, mortiferaq. deſperatione decumbit. Vrgetur ad exitum, & ipſa validiſſimè renititur. Ne-

que mirum: Si enim anima Hilarionis, quæ ſeptuaginta fere annis, Chriſto fidiſſimè paruerat, exitum formidabat, quid non timebit anima, quæ totidem annis, re vera, ſeu voto, Chriſti iugum excuſſit, & horrendam inferorũ pœnam teterrimis ſceleribus exaggerauit?

§. 5.

BAlthaſar rex Chaldæus, ſtatim ac vidit illam quaſi manum, quæ mortis ſententiam in ſuperficie parietis aulæ ſcribebat, licet neſciret, quid ſibi vellet, timore maximo correptus eſt, quem in hæc verba ſcriptura deſcripſit: *Tunc facies regis commutata eſt, & cogitationes eius conturbabãt eum: & compages renum eius ſoluebantur, & genua eius ad ſe inui-* Dan. 5.

cem collidebantur. Si ergo sen tentia mortis in pariete scripti nec intellecta hominem in me dio lautissimo conuiuio prospe rè valentem adeò grauiter af flixit; quid efficiet senteria exa rata in ipsa conscientia homini ægroti, qui certò nouit se mor tem sempiternam commerui se, neque de remedio cogitasse iamque luendæ pœnæ tempu imminere?

§. 6.

NEmo adeo ferus est, qu non mitesceret, si tremen dam horam illam, in qua pro fertur æternæ vitæ, mortisve sententia, semel experiretur Columnæ ferreæ contremisce rent, & duriora saxis corda li quescerent. Quis enim non ageret seriam pœnitentiam,

tempus vitæ prorogaretur, cùm sciret, se diuina clementia tartareum carcerem euasisse, ea ipsa hora, qua æterno anathemate erat à Christo separãdus, & pertrahendus ad flammam? Verùm constitutum est hominibus semel mori, neque conceditur nisi semel horrendam horam experiri: quapropter accuratæ meditationis remedio frequenter vti debet, qui sapiens esse, & feliciter defungi desiderat.

§. 7.

VIri pijssimi se in antra deuia, vel in claustra monachorum abdunt, vt mortis horam præmeditentur, & multiplici virtutum armatura se muniunt, mortisq. agonem quotidie sibi repræsentant, velut

ſtrenui milites, qui ad bellum præuijs belli ſimulachris, ſe ipſos exercent: & tamen mundi adoratores, qui horam illam magis formidare deberent, non modò ſe non præmuniunt, ſed ne mortis nomen ſibi ſuggeri æquo animo ferunt. Quinetiam eò ſtultitia prolabitur, vt de ſummo ipſo mortis diſcrimine moneri nolint, inſtante iam interitu, &, vt prudenter conijcitur, ipſo etiam inferorum incendio. Ergone credendum eſt, viros Chriſtianos eò vſque inſanire? Quomodo de ſeria ad Deum conuerſione aget, qui fert indignè, ſe de hora ſuprema qua Deus placandus eſſet, admoneri? Abſit à pijs lectoribus amentia hæc, qua nihil poſſit calamitoſius excogitari. Tempus anteuertant, & appo-

ſitis, crebrisq. meditationibus ſe ad prælium comparent, vt exantlato mortis labore, victoriam de hoſte reportent, ſummoq. ac ſempiterno bono perfruantur.

FINIS.